

Total No. of Printed Pages—15

**3 SEM TDC GECH/CHMN (CBCS)
GE 3/DSC 3 (A/B)**

2 0 2 2

(Nov/Dec)

CHEMISTRY

(Generic Elective/
Discipline Specific Course)

Paper : GE-3/DSC-3

(Physical and Organic Chemistry)

Full Marks : 53

Pass Marks : 21

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

*Write the answers to the separate Groups
in separate books*

P23/62

(Turn Over)

GROUP—A

Paper : GE/DSC-3A

(Physical Chemistry)

(Marks : 26)

1. ভলত পিয়ারদাৰৰ শুদ্ধ উত্তৰটো বাটি উলিওৱা : $1 \times 3 = 3$

Choose the correct answer from the following :

(a) যদি এটা দ্ৰৱত 1.5 ম'ল A আৰু 3.6 ম'ল B মিহলি হৈ থাকে, তেন্তে

If in a solution 1.5 mol of A and 3.6 mol of B are mixed, then

(i) A ৰ ম'ল ভাগশ বেছি হ'ব

mole fraction of A will be higher

(ii) B ৰ ম'ল ভাগশ বেছি হ'ব

mole fraction of B will be higher

(iii) A আৰু B ৰ ম'ল ভাগশ সমান হ'ব

mole fractions of A and B will be equal

(iv) ওপৰৰ এটাও নহয়

None of the above

(b) বিশিষ্ট পৰিৱাহিতাৰ একক হৈছে

Unit of specific conductance is

(i) cm^{-1} (ii) $\text{cm}^{-1} \text{ohm}^{-1}$ (iii) $\text{ohm}^{-1} \text{cm}^{-2}$ (iv) ohm cm

P23/62

(Continued)

(c) এটা বিদ্যুৎ ৰাসায়নিক বিক্ৰিয়া স্বতঃস্ফূৰ্ত হ'ব যদিহে

An electrochemical reaction will be spontaneous if

(i) $E_{\text{cell}} = +ve$ (ii) $E_{\text{cell}} = -ve$ (iii) $E_{\text{cell}} = 0$

(iv) ওপৰৰ আটাইকেইটা

All of the above

গোট—I/Unit—1

2. তলৰ যি কোনো দুটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখা : $3 \times 2 = 6$

Answer any two questions of the following :

(a) ৰাউল্টৰ সূত্ৰটো লিখা। এই সূত্ৰ মানি চলা এটা যুগ্ম দ্ৰৱতন্ত্ৰৰ উতলাংক আৰু ম'ল ভাগশৰ লেখচিত্ৰ অংকন কৰা। নিম্নতম উতলাংক থকা এটা এজিঅ'ট্ৰপৰ নাম লিখা।

 $1 + 1 + 1 = 3$

Write Raoult's law. Draw the boiling point and mole fraction diagram of a binary solution which obeys this law. Write the name of an azeotrope with minimum boiling point.

P23/62

(Turn Over)

- (b) কক্ৰিয় দ্ৰৱ উষ্ণতা কাক বোলৈ ? ফিনল-পানী তন্ত্ৰৰ দ্ৰৱতাৰ লেখচিত্ৰ ব্যাখ্যা কৰা। $1+2=3$

Define critical solution temperature.
Explain the solubility curve of phenol- H_2O system.

- (c) তলত দিয়াবোৰৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা (যি কোনো এটা) : 3

Write briefly about the following (any one) :

(i) আংশিক পাতন
Fractional distillation

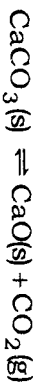
(ii) বাষ্প পাতন
Steam distillation

গোটে—II/Unit—II

3. তলৰ যি কোনো দুটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখা : $3 \times 2 = 6$

Answer any two questions of the following :

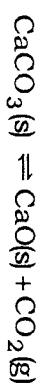
- (a) প্ৰাৰম্ভা সংখ্যা আৰু উপাংশ সংখ্যাৰ সংজ্ঞা দিয়া। তলত দিয়া বিক্ৰিয়াটোৰ প্ৰাৰম্ভা সংখ্যা আৰু উপাংশ সংখ্যা নিৰ্ণয় কৰা : $2+1=3$

P23/62

(Continued)

Define number of phases and components. Write the number of phases and components in the following reaction :

- (b) ত্ৰিপদ বিন্দু কি? পানীৰ প্ৰাৰম্ভা চিত্ৰ অংকন কৰি আলোচনা কৰা। দেখুওৱা যে ত্ৰিপদ বিন্দুত স্বতন্ত্ৰ মাত্ৰা শূন্য। $\frac{1}{2}+2+\frac{1}{2}=3$

What is triple point? Draw the phase diagram of H_2O and discuss. Show that at triple point degree of freedom is zero.

- (c) ইউটেকটিক বিন্দু মানে কি? Pb-Ag তন্ত্ৰৰ প্ৰাৰম্ভা কেইটা? চিত্ৰৰ সহায়ত বুজাই দিয়া। $1+2=3$

What is eutectic point? What are the phases present in Pb-Ag system? Explain with the help of a diagram.

গোটে—III/Unit—III

4. তলৰ যি কোনো এটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখা : 5

Answer any one question of the following :

- (a) (i) ম'লাৰ পৰিবাহিতা কাক বোলৈ? গাঢ়তাৰ সৈতে ম'লাৰ পৰিবাহিতাৰ সম্পৰ্ক কি? $1+1=2$

What is molar conductance? What is the relation of molar conductance with concentration?

P23/62

(Turn Over)

(ii) অসীম লঘুতাত য়ু বিদ্যুৎবিশ্লেষণৰ ম'ণাৰ পৰিবাহিতা নিৰ্ণয় কৰিব লোৱাৰি, ব্যাখ্যা কৰা। তলত দিয়া তথ্যৰ পৰা 0.02 M মিথানয়িক এডিডৰ বিয়োজন মাত্ৰা গণনা কৰা : $1+2=3$

Explain why molar conductance of a weak electrolyte cannot be determined at infinite dilution. Calculate the degree of ionization of 0.02 M methanoic acid from the following data :

$$\lambda_{\text{m}} = 46.1 \text{ S cm}^2 \text{ mol}^{-1}$$

$$\lambda_{\text{H}^+}^{\infty} = 349.6 \text{ S cm}^2 \text{ mol}^{-1}$$

$$\lambda_{\text{HCOO}^-}^{\infty} = 54.6 \text{ S cm}^2 \text{ mol}^{-1}$$

(b) (i) এটা আয়নৰ পৰিবহন সংখ্যাৰ সংজ্ঞা দিয়া।

H_3O^+ আৰু OH^- আয়নৰ ভিতৰত পৰিবহন সংখ্যা কৰ বেছি? কাৰণ দৰ্শোৱা। $1+1=2$

Define transport number of ions. Which ion out of H_3O^+ and OH^- ions will have higher transport number? Give reason.

(iii) এটা গাঢ় অম্লত গাঢ় ক্ষাৰ আছে বিন্ধি কৰিলে বিশ্লেষণটোৰ পৰিবাহিতা কিদৰে সলনি হয়? লেখচিত্ৰৰ সহায়ত বুজাই দিয়া। 2

P23/62

(Continued)

How does conductance of a mixture change when a strong base is gradually added to a strong acid? Explain with line diagram.

(iii) কোষ ধ্ৰুৱক কি? ইয়াৰ একক লিখা। 1

What is cell constant? Write its unit.

গোট—IV/Unit—IV

5. তলৰ যি কোনো দুটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখা : $3 \times 2 = 6$

Answer any two questions of the following :

(a) হাইড্ৰ'জেন তড়িৎদ্বাৰ ব্যৱহাৰ কৰি কোনো এটা দ্ৰৱৰ pH কিদৰে নিৰ্ণয় কৰিব পাৰি, বৰ্ণনা কৰা। হাইড্ৰ'জেন তড়িৎদ্বাৰৰ প্ৰমাণ বিদ্যুৎ বিভৱ কি? $2\frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 3$

Describe how the pH of a solution can be determined by using hydrogen electrode. What is the standard electrode potential of hydrogen electrode?

(b) তলত দিয়া বিদ্যুৎ ৰাসায়নিক কোষটোৰ নানষ্টৰ সমীকৰণটো লিখা আৰু ΔG° , ΔG আৰু E_{cell} উলিওৱা। কোষ বিক্ৰিয়াটো স্বতঃস্ফূৰ্ত হ'ব নে নহয়, উল্লেখ কৰা। $2\frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 3$

P23/62

(Turn Over)

Write the Nernst's equation of the following electrochemical cell and find ΔG° , ΔG and E_{cell} . State whether the cell reaction will be spontaneous or not :

দিয়া আছে—

Given—

$$E_{\text{Mg}^{2+}/\text{Mg}}^\circ = -2.37 \text{ V} \text{ and } E_{\text{Ag}^+/\text{Ag}}^\circ = +0.80 \text{ V}$$

(c) Liquid junction potential কাক বোলে? ইয়াৰ

উৎপত্তিৰ কাৰণ আলোচনা কৰা। নৱন সঁকো ব্যৱহাৰ কৰি কিদৰে ইয়াক হ্রাস কৰিব পাৰি? $1+1+1=3$

What is liquid junction potential?

Discuss the reason of its origin. How can it be reduced by using salt bridge?

GROUP—B

Paper : GE/DSC-3B

(Organic Chemistry)

(Marks : 27)

6. তলত দিয়াবোৰৰ শুদ্ধ উত্তৰটো বাচি উলিওৱা : $1 \times 3 = 3$

Choose the correct answer from the following :

(a) তলত দিয়াবোৰৰ ভিতৰত কোনটোৰ উতলাংক বিন্দু আটাইতকৈ বেছি?

Which of the following has the highest boiling point?

(i) বিউটেন

Butane

(ii) 2-বিউটানল

2-Butanol

(iii) 1-ক্ল'ৰ'বিউটেন

1-Chlorobutane

(iv) বিউটানয়িক এছিড

Butanoic acid

(b) তলত দিয়াবোৰৰ ভিতৰত কোনটো মন'ছেকেৰাইড নহয় ?

Which of the following is not a monosaccharide?

(i) গ্লুক'জ

Glucose

(ii) ফ্ৰুক্ট'জ

Fructose

(iii) ৰাইব'জ

Ribose

(iv) সুক্ৰ'জ

Sucrose

(c) তলত দিয়াবোৰৰ ভিতৰত কোনটো পানীত কম দ্ৰৱণীয় ?

Which of the following is least soluble in water?

(i) মিথাইল এমাইন

Methyl amine

(ii) ট্ৰিহাইড্ৰাইল এমাইন

Trimethyl amine

(iii) ডাইমিথাইল এমাইন

Dimethyl amine

(iv) এনিলিন

Aniline

P23/62

(Continued)

গোট—V/Unit—V

7. ধৰ্মবিধি আৰু এটিক এছিডতকৈ বেছি আণ্বিক। ব্যাখ্যা কৰা। 2

Formic acid is stronger acid than acetic acid. Explain.

অথবা / Or

তলত দিয়াবোৰৰ আণ্বিক ধৰ্ম বৰ্দ্ধিতক্ৰমত সজোৱা :

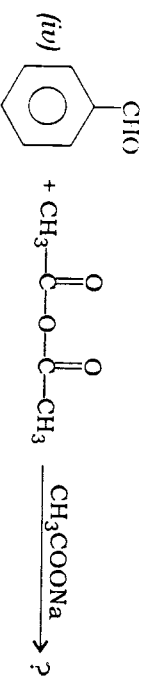
Arrange the following in order of increasing acidity :

8. তলত দিয়া বিক্ৰিয়াবোৰ সম্পূৰ্ণ কৰা (যি কোনো তিনিটা) :

1×3=3

Complete the following reactions (any three) :

P23/62

(Turn Over)

গোটে—VI/Unit—VI

9. হফমেন ব্র'মায়াইড বিক্রিয়ার সহায়ত এমাইন কেনেটেক প্রস্তুত
করিবা ? 2

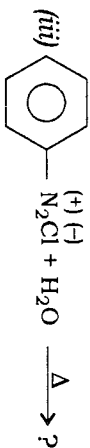
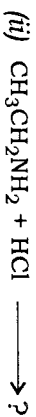
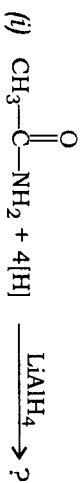
How can you prepare amine by Hofmann
bromamide reaction?

অথবা /Or

এব'সৌটিক ডায়াজ'নিয়াম লবণৰ প্ৰস্তুত-প্ৰণালী এটা লিখা।
Write one method for preparation of aromatic
diazonium salt.

10. তলত দিয়া বিক্রিয়ার স সম্পূর্ণ করা : 1×3=3

Complete the following reactions :

P23/62

(Continued)

অথবা /Or

- 1°, 2° আৰু 3° এমাইনে HNO₂ এছিতৰ লগত বিক্রিয়া
পাৰিলে কি উৎপন্ন হ'ব, লিখা। 3

What happens when 1°, 2° and 3° amine
react with HNO₂?

গোটে—VII/Unit—VII

11. এটা উদাহরণসহ তলত পিয়ারোৰ গঠন-সংকেত লিখা : 1×2=2
Write one example with their structure
from the following :

(a) এটা এলড'হেক্স'জ
An aldohexose

(b) এটা কিট'টট্ৰ'জ
A ketotetrose

12. গ্লুক'জৰ মুক্ত শৃংখলৰ গঠনৰ বিষয়ে আলোচনা করা। 3

Discuss the open-chain structure of glucose.

অথবা /Or

তলত পিয়ারোৰ কেনেটেক পৰিৱৰ্তন কৰিবা ? 1½×2=3

How can you convert the following?

(a) আৰাবিন'জৰ পৰা গ্লুক'জ
Arabinose to glucose

(b) গ্লুক'জৰ পৰা ফুক্ৰু'জ
Glucose to fructose

P23/62

(Turn Over)

(14)

13. বিউটাৰ'টোচনৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।

1

Write a short note on mutarotation.

স'টিনৰ বিউটাৰি) গঠনৰ ওপৰত আলোচনা কৰা।

3

Discuss the tertiary structure of protein.

গোট—VIII/Unit—VIII

14. জৰিটৰআয়নৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।

2

Write a short note on zwitterion.

17. এটা α এমিন' এছিডৰ উদাহৰণ দিয়া।

1

Give an example of α -amino acid.

***

15. এমিন' এছিডৰ এটা প্ৰস্তুত-প্ৰণালী লিখা।

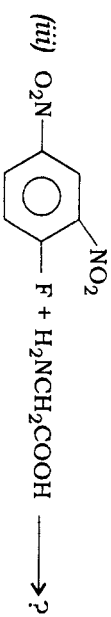
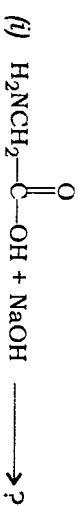
2

Write one preparation method of amino acid.

16. তলত দিয়া বিক্ৰিয়াকৰণ সম্পূৰ্ণ কৰা (যি কোনো দুটা) :

$1\frac{1}{2} \times 2 = 3$

Complete the following reactions (any two) :

P23/62

(Continued)

P23--2700/62

3 SEM TDC GECH/CHMN (CBCS)
GE 3/DSC 3 (A/B)

(15)